

ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ СИСТЕМИ ІНТЕРНЕТ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Е.М. Герасименко

*старший викладач кафедри українознавства та мовної підготовки іноземних
громадян Харківського національного економічного університету*

імені Семена Кузнеця

м. Харків, Україна

Невпинна комп'ютеризація сучасного суспільства, використання комп'ютерів у різних галузях науки та техніки, у господарстві та побуті, специфічні властивості сучасної комп'ютерної техніки зумовили проведення педагогічних досліджень щодо можливостей використання інформаційних комп'ютерних технологій (ІКТ) у навчанні іноземних мов, у тому числі російської та української як іноземних.

Вивченню особливостей використання ІКТ в освіті взагалі та у навчанні іноземної мови зокрема присвячено низку сучасних наукових розвідок як комплексного, так і аспектного характеру. У цих працях порушуються питання щодо методики комп'ютеризації навчального процесу, проблем розробки та використання навчальних систем для мовної підготовки студентів на заняттях з російської та української мов як іноземних та інших, впровадження дистанційного навчання, використання телекомунікаційних технологій, сучасних програмних засобів та способів їх використання, можливостей системи інтернет [1; 3; 4]. Ці праці показують наявність значного потенціалу та перспективність впровадження нових інформаційних технологій з метою підвищення ефективності та якості навчально-пізнавальної діяльності.

Використання інформаційних комп'ютерних технологій на заняттях з іноземної мови може відбуватися різними способами, відповідно до потреб конкретного заняття, рівня володіння різними програмами та наявності сертифікованих програм в системі вищої освіти. Це може бути використання підручників у електронному вигляді, електронних підручників, комп'ютерного тестування та різноманітних комп'ютерних програм (готових продуктів),

окремих типів файлів, комп'ютерних об'єктів (текст, таблиця, графік, зображення, відео, аудіо, анімація тощо); створення власних розробок (інтеграція різних об'єктів в один формат – презентації, інтерактивні презентації, аудіоролики, відеофільми, web-сторінки, віртуальні екскурсії), авторських комп'ютерних продуктів (програми, ігри, тести тощо). Використання та створення переважної більшості цих засобів не можливо без використання системи Інтернет та інтернет-ресурсів.

Можливості використання мережі Інтернет під час підготовки та проведення занять розглядалися у працях Н. Вовковінської, Л. Калиндрузь (спілкування в мережі Інтернет), В. Анакі (електронна пошта), О. Войченко, А. Солопова (пошук у мережі Інтернет), В. Базуріна, І. Закомірного (створення веб-сайтів), В.В. Іштукова (ефективне використання локальної мережі в навчальному процесі), О. Данилової, В. Монако, Д. Монако (створення та використання мультимедіа), С.В. Варшавської, С.В. Тітової [2; 5] (використання мобільних прикладних програм і додатків).

Сьогодні розробляється методика вивчення іноземних мов з використанням ресурсів Інтернету. Існують прихильники ідеї вивчення іноземної мови лише за допомогою зазначеної мережі. Проте більшість викладачів надають перевагу використанню Інтернету паралельно з традиційними засобами навчання, інтегруючи його в навчальний процес, адже Інтернет є дуже багатим джерелом потенційних навчальних ресурсів, актуальних й автентичних, проте він не завжди задовольняє потреби у безпосередній, спонтанній мовній комунікації.

Розглядаючи питання щодо використання Інтернет-ресурсів у навчанні іноземних мов, можна виділити такі позитивні моменти його впровадження:

- мотивує навчання, навіть більше, ніж презентації, аудіо- та відео матеріали, навчальні програми;
- сприяє розвитку самостійності студентів, спонукає користуватися інформацією, що безпосередньо стосується їхнього особистого чи професійного життя;
- підвищує поінформованість щодо інших мов та культур;

- завдяки наявності різноманітних типів текстів підвищує мовні компетенції;
- забезпечує сучасний матеріал, що відповідає інтересам і потребам студентів;
- пропонує автентичний і актуальний матеріал.

Найпростіше використання Інтернету – це використання його як довідково-інформаційної системи для студента та викладача. Довідково-інформаційні сайти, спеціалізовані веб-портали корисні при доборі цікавих матеріалів, завдань, необхідної учбової та додаткової інформації, Матеріали можуть бути роздруковані і використані під час традиційного заняття. У цьому випадку використовується лише незначна частина можливостей мережі. Але навіть за такого використання вивчення іноземної мови змінюється: користувач Інтернету отримує актуальну і автентичну інформацію. Крім того довідково-інформаційні сайти можуть бути гарними помічниками викладачеві з точки зору методики та підвищення рівня майстерності.

Найбільш повно можливості Інтернету розкриваються під час використання його безпосередньо на занятті. Ідеальними умовами для цього є наявність комп'ютерного класу з підключенням до мережі Інтернет. Використання Інтернету на занятті іноземної мови не повинно бути самоціллю. Насамперед, викладачеві необхідно дати відповідь на запитання: для кого, для чого, коли, в якому обсязі повинен бути використаний Інтернет, оскільки дуже важко зорієнтуватися у величезному об'ємі інформації.

Існують спеціальні навчальні сайти, які містять різні види навчально-методичних матеріалів: електронні підручники, навчальні курси, різноманітні програми, завдання, тести, тренажери, які розроблені з урахуванням рівня знань студентів. Робота саме з такими сайтами є цікавою, корисною та ефективною. Серед них є комплексні, широкопрофільні навчальні сайти з мов та вузькоспеціальні навчальні сайти, які призначені для навчання окремих видів мовленнєвої діяльності (читання, письма, говоріння та аудіювання), вивчення фонетики, граматики (граматичні тренажери), лексики, синтаксису, ознайомлення з країнознавчою інформацією тощо. У роботі з навчальними

сайтами обирається той рівень складності, який відповідає рівню підготовки студентів. Навчальні сайти, зазвичай, мають кілька рівнів складності; щодо інформаційних сайтів, то викладач має сам визначитися з доббором матеріалу відповідної складності.

Організація ефективного навчання за допомогою навчальних сайтів залежить від наступного:

- чіткого формулювання завдань;
- конкретних вказівок щодо їх виконання;
- добору матеріалу відповідно до потреб комунікації та компетенції студентів;
- вмілого використання часу і простору.

Викладач повинен пропонувати завдання, спрямовувати пошукову діяльність студентів, допомагати їм зрозуміти інформацію та спілкуватися в Інтернеті іноземною (російською) мовою. Викладач повинен бути поруч, коли студент потребує допомоги, однак не заважати йому працювати самостійно; стежити за часом, спрямовуючи роботу таким чином, щоб усі студенти були задіяні протягом усього заняття. Викладач співпрацює зі студентами, використовуючи технічний засіб, що є надзвичайно привабливим для студентів.

З метою вивчення іноземних мов може використовуватись як вільне спілкування в Інтернеті, так і спеціально організоване спілкування в режимі електронної пошти, електронної конференції, вебінару, дошки об'яв тощо. Це створює унікальну автентичну ситуацію діалогічного мовлення. Найбільш широко використовується організоване спілкування за допомогою телекомунікаційних мереж: листування, обмін інформацією між навчальними закладами різних міст, країн тощо.

Досить ефективним методом використання мережі Інтернет є проведення Інтернет-проектів (WWW-проекти — пошук інформації в мережі або E-mail-проекти — комунікація з реальними партнерами), їх створення та презентація надає можливість студентам практично використовувати здобуті знання в реальних життєвих ситуаціях, сприяє розвитку комунікативних умінь та навичок

студентів, розширенню їх мовної компетенції і підвищенню мотивації вивчення іноземної мови.

Сучасний викладач часто стикається з проблемою наявності у студента мобільних пристроїв (смартфонів, планшетів) під час заняття. Часом дуже складно перемикнути увагу студента з мобільних пристроїв навіть на презентацію, або навчальну програму у комп'ютері. Переорієнтувати студента, навчити його використовувати мобільний пристрій або планшет не лише як засіб спілкування у соціальних мережах, але й як засіб для придбання, практичного використання та удосконалення знань та отримання нової, корисної, актуальної інформації допоможуть сучасні прикладні мобільні програми (додатки) або мобільні сайти «для життя», такі як «Прогноз погоди», «Он-лайн карти», «Карти метро та маршрутів міського транспорту», «Он-лайн магазини та ресторани», сайти купівлі-продажу товарів б/в; різноманітні рекомендаційні сервіси: кінопошук, книгопошук, розваги, різні заклади та заходи; створення маршруту екскурсії або подорожі; планування справ та походів та багато інших можливостей. Всі ці матеріали не лише цікаві, актуальні та корисні, головне — вони автентичні. Кожного дня студент використовує цю інформацію під час спілкування у різних ситуаціях у побуті та у навчанні, тому у нього не виникне питання: «Навіщо це мені?», «Для чого я це роблю?». Таким чином підвищується мотивація студента до навчання.

Цікавими та корисними для вивчення іноземних мов є спеціальні мобільні додатки, наприклад, «Облачный интернет-сервис на мобильном устройстве «Vocabook»» для заучивания информации». Цей інструмент підтримує більш ніж 20 мов та дозволяє не лише використовувати готові набори карток зі словами та фразами, але й створювати власні для поповнення словникового запасу студентів, наприклад, з окремої лексичної теми або з професійної термінології. В цьому додатку є можливість робити озвучування карток (слів та фраз) автоматично або самостійно, підбирати до них зображення з фотобанку або інтернету, перекладати на рідну мову. Одночасно цей ресурс може бути й тестами, які дають можливість у ігровій формі тренуватися у запам'ятовуванні лексики або контролювати її засвоєння. Цей сервіс дозволяє створювати

набори карт і ділитися ними з викладачем та студентами. Він дуже простий у використанні, схожий на Excel-таблицю, але він вміє працювати зі словами, картинками і звуком.

Цікавим, корисним, простим та маловитратним для використання є ресурс «Plickers», який дозволяє робити миттєвий опит або голосування в аудиторії, проводити тестування та отримувати миттєву перевірку одночасно всіх студентів. Все, що потрібно для використання цього додатку, це роздруковані паперові персоніфіковані картки-коди для студентів (їх можна роздрукувати з сайту) та один смартфон або планшет з інтернетом для викладача із завантаженою програмою Plickers. Викладач створює у планшеті свій клас, створює тести (можливе використання двох видів: 4 варіанта відповіді або 2 відповіді «Так/ні»). Після озвучування питання студенти піднімають картку з відповіддю, викладач з планшета сканує всі відповіді одночасно та отримує результат на екрані свого планшета або на великому екрані. Він може швидко аналізувати та оцінювати результати великої кількості студентів як індивідуально, так і всієї групи.

Онлайн-сервіс для створення вікторин, дидактичних ігор і тестів «Kahoot» дає змогу створювати інтерактивні навчальні ігри, що складаються з низки запитань із кількома варіантами відповідей. Такі ігрові форми роботи можуть бути застосовані для перевірки знань студентів, для їх самостійної роботи. Участь в іграх, створених за допомогою сервісу, сприяє спілкуванню та співпраці у колективі, підвищує рівень обізнаності в інформаційно-комунікаційних технологіях, стимулює критичне мислення. Використовувати Kahoot в навчальній роботі можливо під час перевірки розуміння навчального матеріалу, отримання/надання зворотного зв'язку протягом усього навчального процесу, корекції знань і планування навчальної роботи на підставі отриманих результатів, проведення дискусій, анкетування, голосування. Використання цього інструменту також не потребує багато умов. Вам знадобиться комп'ютер, проектор та наявність смартфонів у студентів. Процес перевірки розуміння або обговорення якогось питання перетвориться на справжню захоплюючу гру!

Це далеко не повний список інтернет-ресурсів, які можна використовувати на заняттях з іноземних мов. Адже інтернет-сервіси та програмні ресурси постійно розвиваються, оновлюються та удосконалюються, проте ми намагалися презентувати ті, які є, по-перше, безкоштовними, тобто доступними, по-друге, простими у використанні, по-третє, маловитратними у сенсі технічних можливостей вища, викладача та студента. Нажаль, обмежений обсяг статті не дає змогу надати список ресурсів з посиланнями, проте більш-менш досвідчений користувач Інтернету може це зробити самостійно.

Література

1. Азимов Э.Г. Теория и практика преподавания русского языка как иностранного с помощью компьютерных технологий : дисс. ... доктора педагогических наук. – М., 1996. – 284 с.

2. Варшавская С.В. Использование мобильных справочных приложений для оптимизации процесса обучения английскому языку / С.В. Варшавская // Новые технологии в обучении иностранным языкам : Материалы научно-практической конференции. – Омск : Омский гос. ун-т им. Ф.М. Достоевского, 2015. – С. 97-103.

3. Зубов А.В., Зубова И.И. Информационные технологии в лингвистике / А.В. Зубов, И.И. Зубова - М. : Академия. - 2004. - 208 с.

4. Капитонова Т.И. Принципы применения компьютера в обучении русскому языку на подготовительном факультете для иностранных граждан / Т.И. Капитонова // Теория и практика обучения славянским языкам. – Печора, 2009. – С.96–107.

5. Титова С.В. Мобильное обучение сегодня : стратегии и перспективы / С.В. Титова // Вестник Московского ун-та. Серия 19: Лингвистика и межкультурная коммуникация. –2012. – №1. –С. 9–23.